

MỘT SỐ KẾT QUẢ TỔNG ĐIỀU TRA DÂN SỐ VÀ NHÀ Ở NĂM 2019 TỈNH QUẢNG BÌNH

TRẦN QUỐC LỢI

Cục trưởng Cục Thống kê Quảng Bình

Ngày 26/6/2018, Thủ tướng Chính phủ đã ký ban hành Quyết định số 772/QĐ-TTg về tổ chức tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019, đây là cuộc tổng điều tra dân số lần thứ 5 được tổ chức tại Việt Nam. Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019 thu thập các thông tin cơ bản về dân số và nhà ở nhằm tổng hợp và biên soạn các chỉ tiêu trong hệ thống chỉ tiêu thống kê quốc gia quy định trong Luật Thống kê; phân tích và dự báo tình hình phát triển dân số và nhà ở trên phạm vi cả nước và từng địa phương; đáp ứng nhu cầu thông tin về dân số và nhà ở phục vụ đánh giá kết quả thực hiện các kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2011-2020; xây dựng chiến lược và các kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2021-2030; phục vụ công tác giám sát thực hiện Nghị quyết của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về công tác dân số trong tình hình mới; giám sát các mục tiêu phát triển bền vững toàn cầu mà Chính phủ Việt Nam đã cam kết; cung cấp thông tin phục vụ xây dựng cơ sở dữ liệu tổng hợp quốc gia về dân số; xây dựng dần mẫu chủ phục vụ các cuộc điều tra hộ dân cư.

Được thực hiện trong bối cảnh cuộc cách mạng công nghệ lần thứ tư đang diễn ra mạnh mẽ, Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019 (viết gọn là Tổng điều tra năm 2019) là cuộc Tổng điều tra lần đầu tiên ứng dụng công nghệ thông tin trong tất cả các công đoạn, đặc biệt là công đoạn thu thập thông tin tại địa bàn. Tỉnh Quảng Bình có 100% hộ dân cư được sử dụng hình thức thu thập thông tin bằng thiết bị điện tử

di động (phiếu CAPI) và phiếu trực tuyến webform (cả nước chiếm 99,9% các hộ dân cư). Thời gian tiến hành điều tra từ ngày 1/4/2019 đến ngày 25/4/2019. Sau hơn hai tháng kết thúc triển khai thu thập thông tin tại địa bàn, đến nay công tác xử lý và làm sạch số liệu đã hoàn thành, sớm hơn so với cuộc Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2009 khoảng một năm.

Kết quả sơ bộ cuộc Tổng điều tra năm 2019, đến ngày 1/4/2019 tổng dân số của tỉnh Quảng Bình là 895.430 người, trong đó dân số nam là 449.296 người, chiếm 50,2% (cả nước chiếm 49,8%) và dân số nữ là 446.134 người, chiếm 49,8% (cả nước chiếm 50,2%). Với kết quả này, Quảng Bình là tỉnh có dân số xếp thứ 46 trong toàn quốc. So với năm 2009, vị trí xếp hạng về quy mô dân số của tỉnh Quảng Bình tăng một bậc (năm 2009 dân số Quảng Bình xếp thứ 47 trong toàn quốc).

Sau 10 năm, kể từ năm 2009 đến nay, quy mô dân số tỉnh Quảng Bình tăng thêm 50.537 người. Tỷ lệ tăng dân số bình quân năm giai đoạn 2009-2019 là 0,58%/năm (cả nước 1,14%/năm), giảm nhẹ so với tỷ lệ tăng dân số bình quân 10 năm trước 0,03 điểm phần trăm (giai đoạn 1999-2009 tỷ lệ tăng dân số bình quân tỉnh Quảng Bình là 0,61%/năm; cả nước là 1,18%/năm). Đây là thời kỳ có tỷ lệ tăng dân số bình quân hàng năm của tỉnh thấp nhất trong vòng 40 năm qua.

Tỷ số giới tính của tỉnh Quảng Bình là 100,7 nam/100 nữ (cả nước 99,1 nam/100 nữ). Tỷ số giới tính tăng liên tục trong nhiều năm qua và đặc biệt là trong 10 năm 2009-

2019 luôn cao hơn 100 trên toàn tỉnh (tỷ số giới tính của tỉnh Quảng Bình thời điểm 1/4/1979 là 87,1 nam/100 nữ; thời điểm 1/4/1989 là 93,9 nam/100 nữ; thời điểm 1/4/1999 là 97,6 nam/100 nữ và đến thời điểm 1/4/2009 là 100,2 nam/100 nữ).

Kết quả Tổng điều tra năm 2019 cũng cho thấy, Quảng Bình là tỉnh có mật độ dân số thấp và tăng chậm so với các tỉnh trong khu vực và cả nước. Năm 2019, mật độ dân số của Quảng Bình 112 người/km², tăng 7 người/km² so với năm 2009 (vùng Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung là 211 người/km², tăng 15 người/km² so với năm 2009; cả nước là 290 người/km², tăng 31 người/km² so với năm 2009).

Trong 10 năm qua, dưới tác động tích cực của nền kinh tế và quá trình đô thị hóa diễn ra nhanh cùng với việc thành lập mới thị xã Ba Đồn vào năm 2014 đã tác động làm gia tăng dân số ở khu vực thành thị. Dân số khu vực thành thị ở Quảng Bình có đến thời điểm 1/4/2019 là 188.361 người, chiếm 21,04%; ở khu vực nông thôn là 707.069 người, chiếm 78,96%. Trong thời kỳ 2009-2019, dân số thành thị đã tăng lên với tốc độ tăng bình quân hàng năm là 3,94%/năm, trong khi ở khu vực nông thôn lại giảm bình quân là: 0,15%/năm. Tuy vậy, đến thời điểm 1/4/2019, dân số thành thị tỉnh Quảng Bình vẫn mới chỉ đạt 21,04%, còn thấp so với mặt bằng chung của cả nước và các tỉnh trong khu vực (tỷ lệ dân số thành thị cả nước là 34,4%; Khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung là 28,3%).

Toàn tỉnh có 869.127 người dân tộc Kinh, chiếm 97,06% tổng dân số toàn tỉnh (cả nước chiếm 85,3%) và 26.303 người dân tộc khác

Đô thị thành phố Đồng Hới ngày càng khởi sắc

Ảnh: N.L

(Bru Vân Kiều, Chứt, Tày, Thái, Mường,...), chiếm 2,94% tổng dân số toàn tỉnh (cả nước chiếm 14,7%). So với năm 2009, tỷ trọng dân tộc Kinh chiếm trong tổng dân số giảm 0,52 điểm phần trăm, tương ứng tỷ trọng dân tộc khác tăng 0,52 điểm phần trăm. Địa bàn sinh sống chủ yếu của nhóm dân tộc khác là huyện Minh Hoá chiếm tỷ trọng 42,6% dân tộc thiểu số của cả tỉnh; tiếp đến là huyện Lệ Thủy chiếm 21,5%; huyện Quảng Ninh chiếm 14,7%; huyện Bố Trạch chiếm 14,4%; các huyện, thị xã, thành phố còn lại chiếm không quá 3,6%.

Trên phạm vi toàn tỉnh, tỷ lệ dân số từ 15 tuổi trở lên đã từng kết hôn là 77,4%. Trong đó, dân số đang có vợ/chồng chiếm 68,5%; dân số có tình trạng “ly hôn” hoặc “ly thân” chiếm 1,4%; dân số góa vợ/chồng chiếm 7,5%. Tỷ lệ dân số từ 15 tuổi trở lên chưa từng kết hôn ở Quảng Bình là 22,6% cao hơn 0,1 điểm phần trăm so với toàn quốc và cao hơn 0,5 điểm phần trăm so với khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung.

Toàn tỉnh có khoảng 6,4% dân số trong độ

tuổi đi học phổ thông nhưng hiện không đi học; tỷ lệ này thấp hơn 1,9 điểm phần trăm so với toàn quốc (toàn quốc chiếm 8,3%) và thấp hơn 0,3 điểm phần trăm so với khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung.

Tỉnh Quảng Bình có 97,7% dân số từ 15 tuổi trở lên biết đọc biết viết, cao hơn 1,9 điểm phần trăm so với cả nước và cao hơn 1,5 điểm phần trăm so với khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung (cả nước 95,8%; Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung chiếm 96,2%). Trong 20 năm qua, tỷ lệ biết đọc biết viết của dân số tỉnh Quảng Bình từ 15 tuổi trở lên tăng 5,8 điểm phần trăm (năm 1999 là 91,9%, năm 2009 là 95,7%). Tỷ lệ nam giới biết đọc biết viết luôn cao hơn nữ giới và khoảng cách chênh lệch về tỷ lệ biết đọc biết viết giữa nam và nữ dần được thu hẹp đáng kể. Năm 1999, tỷ lệ biết đọc biết viết của nam là 97,5%, cao hơn tỷ lệ này của nữ 3,6 điểm phần trăm; đến năm 2019, tỷ lệ đọc biết viết của nam đạt 98,4%, chỉ cao hơn tỷ lệ của nữ 1,3 điểm phần trăm; điều này cho thấy việc thực hiện các mục tiêu về bình đẳng giới trong thời gian qua đã đạt được những kết quả tích cực.

Tính đến 1/4/2019 toàn tỉnh Quảng Bình có 244.277 hộ dân cư, tăng 32.369 hộ so với 1/4/2009. Tỷ lệ tăng số hộ bình quân năm là 1,43%/năm trong giai đoạn 2009-2019, thấp hơn 0,66 điểm phần trăm so với giai đoạn 1999-2009. Đây là giai đoạn có tỷ lệ tăng quy mô hộ thấp nhất trong vòng 20 năm qua. Quy mô hộ bình quân là 3,6 người/hộ, thấp hơn 0,39 người/hộ so với năm 2009. Giữa khu vực thành thị và nông thôn quy mô hộ trung bình không còn có sự khác biệt lớn như năm 2009; quy mô hộ trung bình khu vực thành thị năm 2019 là 3,54 người/hộ, nông thôn là 3,64 người/hộ; chênh lệch quy mô hộ trung bình giữa thành thị và nông thôn là 0,10 người/hộ (năm 2009 khu vực thành thị chỉ có 3,55 người/hộ và khu vực nông thôn là 4,08

người/hộ; chênh lệch quy mô hộ trung bình giữa thành thị và nông thôn là 0,53 người/hộ).

Trong tổng số 244.277 hộ dân cư, tỉnh Quảng Bình vẫn còn 0,02% hộ không có nhà ở (tức là cứ 100 ngàn hộ dân cư thì có 2 hộ không có nhà ở); hầu hết hộ dân cư Quảng Bình đang sống trong các ngôi nhà kiên cố hoặc bán kiên cố (96,5%). Tỷ lệ này ở khu vực thành thị đạt 98,7%, cao hơn 4,0 điểm phần trăm so với khu vực nông thôn (94,7%). Trong vòng 10 năm qua, kể từ tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2009, tỷ lệ hộ sống trong nhà ở kiên cố và bán kiên cố đã tăng mạnh từ 82,5% năm 2009 lên 96,5% năm 2019.

Diện tích nhà ở bình quân đầu người năm 2019 là 26,2 m²/người, cao hơn 2,7 m²/người so với cả nước và cao hơn 2,0 m²/người so với khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung. Cư dân thành thị có diện tích nhà ở bình quân đầu người cao hơn cư dân nông thôn, tương ứng là 33,1 m²/người và 24,4 m²/người.

Qua kết quả sơ bộ Tổng điều tra năm 2019 cho thấy, trải qua 10 năm, quy mô dân số tỉnh Quảng Bình tăng với tốc độ chậm hơn so với giai đoạn 10 năm trước. Trình độ dân trí đã được cải thiện, tỷ lệ dân số từ 15 tuổi trở lên biết đọc biết viết tăng khá; hầu hết trẻ em trong độ tuổi đi học phổ thông đang được đến trường, tỷ lệ trẻ em ngoài nhà trường giảm mạnh trong thập kỷ qua. Tỉnh Quảng Bình đã rất thành công trong nỗ lực tăng cường bình đẳng giới bao gồm cả trong lĩnh vực giáo dục trong nhiều năm qua. Điều kiện nhà ở của các hộ dân cư đã được cải thiện rõ rệt đặc biệt ở khu vực thành thị. Hầu hết các hộ dân cư đều có nhà ở và chủ yếu sống trong các loại nhà kiên cố và bán kiên cố; diện tích nhà ở bình quân đầu người tăng lên đáng kể, sát với mục tiêu Chiến lược phát triển nhà ở quốc gia đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030 do Thủ tướng Chính phủ ban hành theo Quyết định số 2127/QĐ-TTg ngày 30/11/2011 ■